

ПОЗАМАТКОВА ВАГІТНІСТЬ У ДРІБНИХ ДОМАШНІХ ТВАРИН: ОГЛЯД КЛІНІЧНИХ ВИПАДКІВ

Гулевич І. О., здобувач вищої освіти ОП «Ветеринарна медицина»

Дудко І. І., здобувач вищої освіти ОП «Ветеринарна медицина»

Наукові керівники – Науменко С. В., д. вет. н., професор, Кошевой В. І., д. філ. з вет. мед.

Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Вступ. Позаматкова вагітність (ПВ) – це стан, що характеризується імплантацією та подальшим розвитком заплідненої яйцеклітини поза маткою. Це дуже рідко зустрічається у тварин, які не належать до приматів, і не визнається клінічною формою у дрібних домашніх тварин (Maksimović et al., 2020). Патологія може залишатися безсимптомною дуже довгий час, у більшості епізодів це є випадковою знахідкою при діагностиці інших захворювань або некропсії (Bhatt et al., 2020); отже, метою даної роботи є огляд описаних в літературі клінічних випадків та узагальнення інформації про діагностику та терапію позаматкової вагітності дрібних домашніх тварин.

Результати. Дослідження позаматкової вагітності у дрібних домашніх тварин вказують на те, що в залежності від стадії розвитку плода переривання вагітності може статися або через ембріональну смерть, і тоді плод розсмоктується материнським організмом (початкові фази розвитку плоду), або через внутрішньоутробну смерть вже під час розвитку плоду до або після окостеніння (Lefebvre, 2015). У собак та котів, як і у інших тварин, виявляють абдомінальну локалізацію позаматкової вагітності (Eddey, 2012). Абдомінальна вагітність класифікується на первинну та вторинну в залежності від локалізації процесу. Первинна ПВ – це та, що відбувається до процесу імплантації зиготи і цей процес проходить вже поза матковими трубами, на відміну від фізіологічного процесу, там вони формують плацентарний зв'язок із поверхнею очеревини або сальника (Corra, 2006). Згідно з останньою науковою літературою, первинна позаматкова вагітність може мати місце лише у приматів, включаючи людей, а також гризунів і зайцеподібних, оскільки ці тварини мають дископодібну гемохоріальну плаценту, яка сприяє розвитку первинної ПВ (Osenko & Tarello, 2014). Вторинна ПВ – потрапляння заплідненої клітини у черевну порожнину, що відбулась вже після імплантації до трубок, але потрапила у черевну порожнину внаслідок травмувань матки (Kudret Yenilmez et al., 2021).

Зовнішні клінічні ознаки позаматкової вагітності можуть бути різними і включають в себе летаргію, полакіурію (Vidiastuti et al., 2022), підвищення температури тіла, розлади ШКТ, такі як здуття живота, анорексія, блювота та діарея, що викликані супутніми інфекціями, некротичними процесами плода, що відбуваються у черевній порожнині та механічними пошкодженнями внутрішніх органів (J. Desai, S.K. Tiwari, 2009). Часто зовнішніх ознак може не бути (Bhatt et al., 2020) і виявлення позаматкової вагітності відбувається завдяки рентгенограмі, на якій візуалізуються рідина у черевній порожнині або кістяк (який утворюється внаслідок осифікації), або кальцифікований плід (Vidiastuti et al., 2022). Іншим доступним методом є УЗД діагностика, за допомогою якої можна оцінити наявність серцевих скорочень та рухів плоду (Fulton, 2021). Можлива діагностика за допомогою комп'ютерного томографу, на дослідженні самки мальтійської болонки плод був описаний як маса, яка не мала зв'язку із іншими органами, вкрита сальниковим жиром і мала кісткові утворення у вигляді хребетного стовпу. Виходячи з такого дослідження можна діагностувати, що це вторинна абдомінальна позаматкова вагітність із муміфікацією плоду (Myung et al., 2016).

Серйозним ускладненням позаматкової вагітності вважаються спайки між муміфікованим плодом та органами черевної порожнини, такими як тонкий кишківник. Таке явище може викликати кишкову непрохідність, що являє собою потенційний ризик розриву

кишківника з подальшим розвитком синдрому системної запальної відповіді (SIRS) (Willard, 2019).

В літературних джерелах описаний єдиний ефективний вид терапії позаматкової вагітності у тварин – оперативне видалення плоду разом із оваріогістеректомією, тобто, повне видалення матки, яєчників (був описаний клінічний випадок з позаматковою вагітністю у кішки, якій була виконана ОГЕ за 7 років до виявлення кальцифікованих плодів (Osenko & Tarello, 2014) та виявлення плоду в черевній порожнині у собаки, якій був проведений кесарів розтин з народженням 5 здорових цуценят за 6 тижнів до звернення в клініку (Ajadi et al., 2021)) та плоду (Yenilmez & Dogan, 2021). Для цього проводиться діагностична лапаротомія з висіченням плодів (часто плоди щільно прилягають до сальника (Ivanova et al., 2019)) та подальшим гістологічним дослідженням за потреби (Vidiastuti et al., 2022).

Висновки. Позаматкова вагітність є рідкісною патологією вагітності у дрібних домашніх тварин, яка може як протікати безсимптомно, так і викликати серйозні погіршення стану здоров'я, такі як обструкція кишківника тощо. Патологія діагностується за допомогою рентгенологічних, УЗД та КТ досліджень, інколи можна виявити щільні утворення у черевній порожнині за допомогою пальпації. У більшості випадків ефективною терапією є діагностична лапаротомія з подальшим вилученням плода.

Бібліографічний список:

1. Bhatta, B. R., Kaphle, K., Shrestha, S., Kafle, A., 2020: Extrauterine pregnancy in bitch: A mini review. *Int. J. Grad. Res. Rev.*, 6, 1, 1—4.
2. Corpa J. M. Ectopic pregnancy in animals and humans. *Reproduction*. 2006. Vol. 131, no. 4. P. 631–640. URL: <https://doi.org/10.1530/rep.1.00606>(date of access: 22.11.2023).
3. Desai J., Diwari S. Ectopic pregnancy in a bitch. *The Indian veterinary journal*. 2009. Vol. 86, no. 12. P. 1274–1275.
4. Ectopic Pregnancy Diagnosed Post Cesarean Surgery in a Three Year Old Boerboel Bitch / T. A. Ajadi et al. *Folia Veterinaria*. 2021. Vol. 65, no. 4. P. 7–11. URL: <https://doi.org/10.2478/fv-2021-0032>(date of access: 22.11.2023).
5. Eddey P. D. Ectopic Pregnancy in an Apparently Healthy Bitch. *Journal of the American Animal Hospital Association*. 2012. Vol. 48, no. 3. P. 194–197. URL: <https://doi.org/10.5326/jaahams-5732>(date of access: 22.11.2023).
6. Fulton R. M. Focused Ultrasound of the Fetus, Female and Male Reproductive Tracts, Pregnancy, and Dystocia in Dogs and Cats. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*. 2021. URL: <https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2021.07.008>(date of access: 22.11.2023).
7. LeFebvre R. Fetal mummification in the major domestic species: current perspectives on causes and management. *Veterinary Medicine: Research and Reports*. 2015. P. 233. URL: <https://doi.org/10.2147/vmrr.s59520>(date of access: 22.11.2023).
8. Maksimović, A., D. Preldžić, I. Lutvikadić, A. Zahirović, Dž. HadžijunuzovićAlagić, D. Čamo: An unusual case of ectopic abdominal pregnancy in a bitch - a case report. *Vet. arhiv* 90, 535-541, 2020.
9. Osenko A., Tarello W. A 7-Year-Old Extrauterine Pregnancy in a Cat. *Case Reports in Veterinary Medicine*. 2014. Vol. 2014. P. 1–3. URL: <https://doi.org/10.1155/2014/145064>(date of access: 22.11.2023).
10. Secondary abdominal pregnancy with foetal mummification diagnosed using computed tomography in a dog: a case report / H. W. Myung et al. *Veterinární Medicína*. 2016. Vol. 61, No. 1. P. 51–55. URL: <https://doi.org/10.17221/8682-vetmed>(date of access: 22.11.2023).
11. Two cases of ectopic abdominal pregnancy in queens / M. Ivanova et al. *TRADITION AND MODERNITY IN VETERINARY MEDICINE*. 2019. Vol. 4, no. 2(7). P. 21–25.
12. Vidiastuti D., Fauzi A., Noviatri A. Feline extrauterine pregnancy (EUP) in Persian cat with fetal mummification: a case study. *Journal of Experimental Biology and Agricultural Sciences*.

2022. Vol. 10, no. 3. P. 633–637. URL: [https://doi.org/10.18006/2022.10\(3\).633.637](https://doi.org/10.18006/2022.10(3).633.637)(date of access: 22.11.2023).

13. Willard, M. D. (2019): Disorders of intestinal tract: Intestinal obstruction. In: Small Animal Internal Medicine 6th ed. (Nelson,C. G., R. W. Couto, Eds.), Saunders Elsevier, pp. 498-501

14. Yenilmez K., Dogan H. A case of secondary abdominal ectopic pregnancy in a bitch. Veterinary Record Case Reports. 2021. Vol. 10, no. 1. URL: <https://doi.org/10.1002/vrc2.238>(date of access: 22.11.2023).